VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Euroopan vakausmekanismista (EVM) tehdyn sopimuksen muuttaminen

- EVM:n uudistaminen

- Pankkien kriisinratkaisurahaston yhteinen varautumisjärjestely EVM:stä

Sinivuori Jouni, Taipale Tuukka, Kaakinen Aleksi

Suuri Valiokunta 8.11.2019

Kansainväliset rahoitusasiat –yksikkö & Rahoitusmarkkinaosasto

Euroopan vakausmekanismin (EVM) synty

- Nykyinen kriisinhallintakehikko luotiin kriisin aikana
- Komissio, Euroopan keskuspankki (EKP) ja Kansainvälinen valuuttarahasto saivat vastuulleen ohjelmien toteutuksen
- Euroalueelle perustettiin v. 2010 ensin väliaikainen Euroopan rahoitusvakausväline (ERVV), jonka varainhankinnan euromaat takasivat
- Vuonna 2012 perustettiin pysyvä Euroopan vakausmekanismi
- Joulukuussa 2017 eurohuippukokous antoi euroryhmälle mandaatin keskustella EVM:n kehittämisestä

Euroopan vakausmekanismi lyhyesti

- Euromaiden perustama kansainvälinen rahoituslaitos Luxemburgissa
- Tarjoaa rahoitustukea euromaille talouspoliittista ehdollisuutta vastaan, myös pankkitukea
- Toimii omalla 705 mrd. euron kokonaispääomalla
  - 81 mrd. euroa maksettua pääomaa (Suomen osuus 1,44 mrd. euroa) ja 624 mrd. euroa vaadittaessa maksettavaa pääomaa (Suomen osuus 11,14 mrd. euroa)
- Päätöksenteko tuesta lähtökohtaisesti yksimielistä
  - Poikkeuksena hätätilamenettely, joka edellyttää uhkaa euron olemassaololle
- Tällä hetkellä lainoja Espanjalle, Kyprokselle ja Kreikalle yhteensä 90 mrd. euroa

EVM:n rahoitustuki lyhyesti

- Jäsenmaan talous kriisiytyy ja menettää pääsyn rahoitusmarkkinoille kestävällä korkotasolla
- Maa hakee rahoitustukea EVM:stä
  - Vaihtoehtoina makrotalouden sopeutusohjelma, ennalta varautuva rahoitustuki, markkinaostot tai pankkituki
- EVM hakee rahoitusta markkinoilta
- Lainaerät maksetaan, kun niiden ehdoksi asetetut uudistukset on toteutettu
- Rahoitustuki edullisilla lainaehdoilla mahdollistaa tarvittavien uudistusten toteuttamisen ilman maksuvalmiuskriisiä, jotta maa voi palata rahoitusmarkkinoille kestävällä tavalla

EVM osana EMU:n kehittämistä

- Keskusteluja ei ole käyty komission Euroopan valuuttarahastosta tekemän asetusehdotuksen vaan hallitustenvälisen sopimuksen pohjalta
- Kokonaispaketti sisältää kaksi kokonaisuutta:
  - (i) EVM:n uudet tehtävät ja
  - (ii) pankkien yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn toteutus EVM:stä
- Kesäkuussa 2019 euroryhmässä ja eurohuippukokouksessa saavutettiin sopu EVM-sopimukseen tehtävistä muutoksista
- Sopu Suomen kantojen mukainen ja pääosin positiivinen Suomen näkökulmasta
- Joulukuussa eurohuippukokouksessa tarkoitus hyväksyä kokonaisratkaisu

EMU:n kehittämisen kannat

- EMU:n kehittämisen **yleiset kannat** ja edellytykset
  - valtioneuvoston selvitys E 80/2017 vp
  - valtioneuvoston jatkoselvitys EJ 26/2018 vp
  - valtioneuvoston jatkoselvitys EJ 5/2019 vp
  - valtioneuvoston kirjelmä U 5/2018 vp
- **Yhteiseen varautumisjärjestelyyn** liittyvät neuvottelut ja sitä koskevat kannat
  - valtioneuvoston selvitys E 43/2017 vp
  - valtioneuvoston jatkoselvitys EJ 15/2018 vp
  - valtioneuvoston jatkoselvitys EJ 5/2019 vp
  - valtioneuvoston selvitys E 45/2019 vp *(eduskuntakäsittely kesken)*

Suomen yleiset kannat ja tavoitteet

- Jäsenmaiden vastuu omista veloistaan ja no-bailout-periaate
- Sijoittajavastuu ja markkinakurin korostaminen
- Rahoitustukea vain, jos velka kestävällä tasolla
- Tarvittaessa velka tulee ensin järjestellä kestäväksi
- Velkajärjestelymenettelyiden kehittäminen
- EVM:lle vahvempi rooli ohjelmien kokonaisuudesta ja rahoitustuen takaisinmaksukyvyn arvioinnista
- Ei muutoksia pääomarakenteeseen, päätöksenteko tuen myöntämisestä yksimielisyydellä

EVM-sopimuksen keskeiset muutokset

1. Vahvempi velan kestävyyden ja velkajärjestelymenettelyiden kokonaisuus
   - Vahvistetut velkakirjojen yhteistoimintalausekkeet (CACs), vahvistunut velan kestävyyden vaatimus, selkeämmät roolit instituutioille velan kestävyyden arvioinnissa
   - Velan kestävyyden vaatimus pääosin edelleen johdantokappaleissa, nyt myös 14 artiklassa (ennakolliset välineet)
2. EVM:n ennaltaehkäisevä rooli vahvistui
   - Kaikkien euromaiden makrotalouden ja rahoitussektorin seuranta, laajempi yhteistyö ja tiedonvaihto komission kanssa
3. Ennakollisten välineiden kehittäminen
   - PCCL-ohjelmaan 5 vuoden enimmäislaina-aika, tiukat vaatimukset ja kannustimet ehtojen noudattamiseen (hinnoittelu, ohjelman keskeytys)
4. Yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteinen varautumisjärjestely

Yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteinen varautumisjärjestely

- Konteksti: **Pankkiunionin** yhteinen kriisinratkaisumekanismi
- Yhteisen kriisinratkaisurahaston *viimesijainen* rahoittaja, jos muut rahoituslähteet ovat ehtyneet
- Jatkuvaluonteinen luottolimiitti (60–75 mrd. euroa) kriisinratkaisuneuvoston nostettavaksi
- Yksittäisten luottojen myöntämisestä päättää EVM:n johtokunta lähtökohtaisesti yksimielisesti
  - Johtokunta voi delegoida päätöksenteon yksittäisistä luotoista EVM:n toimitusjohtajalle määräajaksi
  - hätätilamenettely mahdollinen, rajattu kuitenkin yksittäisiin luottoihin
- Keskeinen periaate: *fiskaalinen neutraliteetti keskipitkällä aikavälillä*

Yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteinen varautumisjärjestely

- Varautumisjärjestelyn luomisesta ja käyttöönotosta viimeistään vuonna 2024 sovittiin jo joulukuussa 2013 (ECOFIN)
- Kesäkuussa 2016 tarkennettiin (ECOFIN), että varautumisjärjestely voidaan ottaa käyttöön jo siirtymäkauden aikana riskien vähentämistoimien mukaisesti
- Tekniset neuvottelut aloitettiin marraskuussa 2016
- Päätös EVM:n yhteyteen perustamisesta kesäkuussa 2018 (euroryhmä ja eurohuippukokous)
- Joulukuussa 2018 sovittiin (euroryhmä) varautumisjärjestelyn pääpiirteistä. Lisäksi kirjaus varautumisjärjestelyn aikaistetusta käyttöönotosta ja pyrkimyksestä löytää sopu rajatuista muutoksista kriisinratkaisurahastoa koskevaan valtiosopimukseen
- Euroryhmässä 2019 saavutettiin sopu EVM-sopimukseen tehtävistä tarkistuksista. Jatkotoimeksianto päästä sopuun kokonaisuudesta joulukuussa 2019.

Sopu joulukuussa edellyttää yhteisymmärrystä kokonaisuudesta

1. **Muutossopimus** EVM-sopimuksen muuttamisesta
2. Ennakollisten välineiden ohjeisiin tehtävät tarkistukset
3. Velkakestävyyttä ja jäsenvaltioiden takaisinmaksukyvyn arviointia koskeva **metodologia**
4. Komission ja EVM:n välinen **yhteistyöpöytäkirja**
5. **Vahvistettujen yhteistoimintalausekkeiden (CACs)** keskeinen sisältö
6. Tarkistukset EVM:n **hinnoittelupolitiikkaan**
7. **EVM-ohje** varautumisjärjestelyvälineen käytöstä
8. EVM:n **hallintoneuvoston päätösluonnokset**:
    I. Varautumisjärjestelyn nimellinen katto ja pankkien kriisinratkaisulainsäädännön pysyvyyttä koskevat määräykset
    II. Varautumisjärjestelyn perustaminen ja siihen liittyvät keskeiset ehdot
    III. Pankkien suoran pääomitusvälineen kumoaminen
9. EVM:n ja kriisinratkaisuneuvoston välinen lainasopimus
10. Aikaistettu käyttöönotto ja mahdolliset muutokset **valtiosopimukseen** vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä (*E 45/2019 vp*)

Varautumisjärjestely

- Aikaistettu käyttöönotto sidottu kuitenkin **ensi vuonna tapahtuvaan riskien vähentämisarvioon**.

Keskeiset avoinna olevat kysymykset

1. Euromaiden joukkovelkakirjojen **yhteistoimintalausekkeiden** lopullinen muoto
2. **Tietojenvaihdon** *luottamuksellisuus* ja *laajuus* varautumisjärjestelyn käytön yhteydessä yhtäältä kriisinratkaisuneuvoston ja EVM:n välillä sekä toisaalta EVM:n ja kansallisten parlamenttien välillä
3. Mahdolliset **ylimääräiset suojamekanismit**, jos varautumisjärjestelystä myönnettyä rahoitusta ohjataan maksuvalmiustukitarkoituksiin
4. **Varautumisjärjestelyn käyttöönoton aikataulu**: vasta vuonna 2024 vai jo aiemmin?

Yleinen tilanne EVM:n näkökulmasta

- Kaikki euromaiden rahoitustukiohjelmat päättyneet
- Vastuiden määrä vakaa, laina-ajat pääosin pitkiä
  - EVM:n kapasiteetista käytössä 89,9 mrd. euroa Kreikan, Espanjan ja Kyproksen ohjelmiin
  - ERVV myöntänyt lainoja 174,6 mrd. euroa Kreikalle, Portugalille ja Irlannille
- Kesällä 2018 sovitut velkahelpotustoimet antoivat Kreikalle aikaa normalisoida talouspolitiikkaansa ja uudistua
- Takaisinmaksuihin kohdistuva riski tällä hetkellä vähäinen ja tukea saaneiden maiden varainhankinnan korot alhaisia
- Julkisen talouden epätasapainot vähentyneet merkittävästi, samoin ulkoinen tasapaino kohentunut
- Velkatasot kuitenkin korkeita ja talousnäkymät heikentymässä
- Haasteina mm. geo- ja kauppapolitiikka, Brexit, Kiina, rahapolitiikka

Euromaiden rahoitustukiohjelmat v. 2010-2018

- Espanja aloittanut EVM-lainojen takaisinmaksut etuajassa, pian myös Portugali
- Irlanti ja Portugali maksaneet IMF-lainat etuajassa takaisin
- Kreikka pyytänyt luvan maksaa etuajassa takaisin n. 2,7 mrd. eurolla IMF-lainoja

	Bilateraali-lainat	ERVV-lainat	EVM-lainat	IMF	ERVM-lainat	Yhteensä	Suomen laskennallinen osuus
Kreikka	52,9	130,9	59,9	8,4	-	**252,1**	**4,65**
Kypros	-	-	6,3	0,7	-	**7,0**	**0,12**
Portugali	-	26,0	-	0,0	24,3	**50,3**	**0,89**
Irlanti	(4,8)*	17,7	-	0,0	22,5	**40,2**	**0,70**
Espanja	-	-	23,7	-	-	**23,7**	**0,42**
Yhteensä	**52,9**	**174,6**	**89,9**	**9,1**	**46,8**	**373,3**	**6,78**

Ohjelmalainojen takaisinmaksun aikataulu

- Espanja maksanut takaisin etuajassa 17,6 mrd. euroa
- Portugali sitoutunut maksamaan etuajassa 2 mrd. euroa

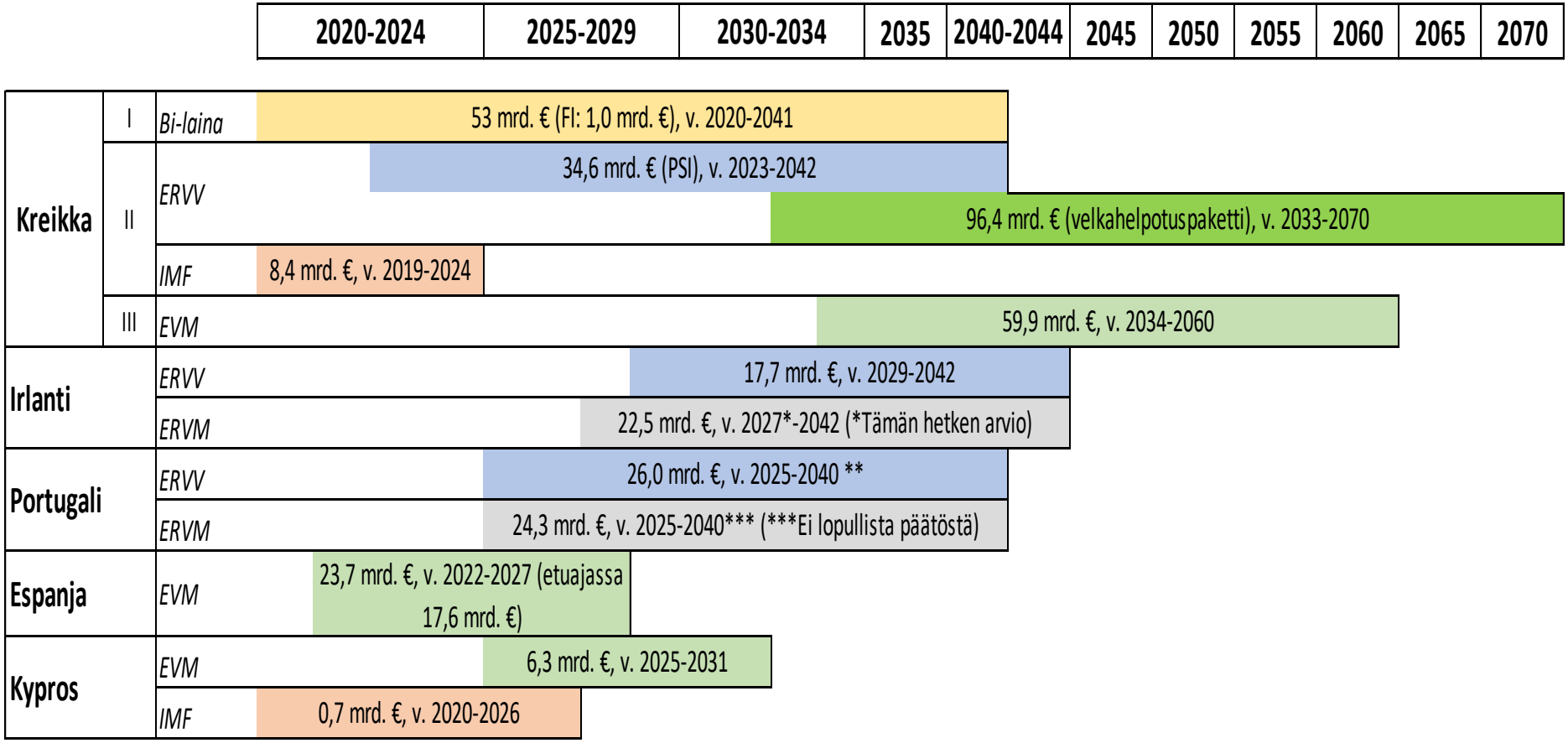

** Portugali pyytänyt ja saanut luvan 5.9.2019 EVM:n hallintoneuvostolta maksaa takaisin etuajassa 2 mrd. euroa v. 2025 erääntyviä ERVV-lainoja

Yhteenveto Suomen vastuista ja sitoumuksista

Vastuut pitkälti ennallaan: euromaat 10,2 mrd. euroa, muut 0,47 mrd. euroa

Rahoitusmekanismi	Summa mrd. €
Euroopan vakausmekanismi EVM *- Maksettu pääoma* **Vaadittaessa maksettava pääoma 11,14 mrd. euroa mahdollisten tappioiden kattamiseksi tai maksukyvyttömyyden välttämiseksi*	**1,44***
Euroopan rahoitusvakausväline ERVV *- Valtiontakaus* ***Sisältää myös korot ja ns. ylitakauksen*	**6,99****
Vakuusjärjestelyt rajaavat vastuita *- Kreikka 0,91 mrd. euroa, Espanja 0,29 mrd. euroa*	**1,21**
Kahdenvälinen laina Kreikalle *- Lainasta kertynyt 30.9.2019 mennessä korkotuottoja yhteensä 68,8 milj. euroa ja palkkioita 5,0 milj. euroa*	**1,0**
Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi ERVM *- Laskennallinen vastuu (EU-budjetin kautta)*	**0,75**
EU:n maksutasetuki (EU-maat) ja makroapu *- Laskennallinen vastuu*	**0,08**
Kansainvälinen valuuttarahasto IMF *- Rahoitustuki* *- josta euroalueen maat*	**0,44** **0,05**

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Jouni Sinivuori, finanssiasiantuntija
Kansainväliset rahoitusasiat -yksikkö
Puh. 02955 30463
jouni.sinivuori@vm.fi

Valtiovarainministeriön viestintä
vm-viestinta@vm.fi
Mediapalvelunumero (ma–pe 9–15): 02955 30500

vm.fi/euroalueen-vakaus

